Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 6ης Μαρτίου 2025 *

«Προδικαστική παραπομπή – Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1111 – Πεδίο εφαρμογής – Άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο β′, και παράγραφος 2, στοιχείο ε′ – Μέτρο σχετικό με τη διάθεση της περιουσίας παιδιού – Άρθρο 7 – Διεθνής δικαιοδοσία σε θέματα γονικής μέριμνας – Άρθρο 10 – Παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας – Κανονισμός (ΕΕ) 1215/2012 – Πεδίο εφαρμογής – Άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο α′ – Εξαίρεση όσον αφορά την κατάσταση και την ικανότητα δικαίου φυσικών προσώπων – Κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας προβλεπόμενοι σε διμερή συμφωνία μεταξύ της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας και της Ρωσικής Ομοσπονδίας, συναφθείσα πριν από την προσχώρηση της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση – Διαφοροποίηση μεταξύ των κανόνων αυτών και των προβλεπόμενων στον κανονισμό 2019/1111 – Άρθρο 351 ΣΛΕΕ – Έννοια του “ασυμβιβάστου”»

Στην υπόθεση C-395/23 [Anikovi] [i],

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Sofiyski Rayonen sad (πρωτοβάθμιο περιφερειακό δικαστήριο Σόφιας, Βουλγαρία) με απόφαση της 24ης Ιουνίου 2023, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 29 Ιουνίου 2023 και συμπληρώθηκε με διάταξη της 6ης Φεβρουαρίου 2024, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο αυθημερόν, στο πλαίσιο της δίκης

E. M. A.,

E. M. A.,

M. I. A.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, πρόεδρο του Δικαστηρίου, προεδρεύοντα του τετάρτου τμήματος, K. Λυκούργο, πρόεδρο του τρίτου τμήματος, M. L. Arastey-Sahún, πρόεδρο του πέμπτου τμήματος, S. Rodin και O. Spineanu-Matei (εισηγήτρια), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. Richard de la Tour

γραμματέας: R. Stefanova-Kamisheva, διοικητική υπάλληλος,

* Γλώσσα διαδικασίας: η βουλγαρική.

[i] Η ονομασία που έχει δοθεί στην παρούσα υπόθεση είναι πλασματική. Δεν αντιστοιχεί στο πραγματικό όνομα κανενός διαδίκου.

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 12ης Σεπτεμβρίου 2024,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– οι E. M. A., E. M. A. και M. I. A., εκπροσωπούμενες από την L. S. Tsoncheva, advokat,

– η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον I. Herranz Elizalde και την P. Pérez Zapico,

– η Ουγγρική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τη Zs. Biró-Tóth και τον M. Z. Fehér,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους S. Noë, W. Wils και I. Zaloguin,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 28ης Νοεμβρίου 2024,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού (ΕΚ) 593/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές (Ρώμη I) (ΕΕ 2008, L 177, σ. 6) (στο εξής: κανονισμός Ρώμη I), του άρθρου 24, σημείο 1, του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2012, L 351, σ. 1) (στο εξής: κανονισμός Βρυξέλλες Ια), καθώς και του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο ε', και του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1111 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 2019, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας, και για τη διεθνή απαγωγή παιδιών (ΕΕ 2019, L 178, σ. 1, στο εξής: κανονισμός Βρυξέλλες IIβ).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαδικασίας εκούσιας δικαιοδοσίας, η οποία κινήθηκε εξ ονόματος δύο ανήλικων παιδιών, της E. M. A και της E. M. A, προκειμένου να τους χορηγηθεί από δικαστήριο άδεια για την πώληση, με τη συγκατάθεση της μητέρας τους M. I. A, των μεριδίων τους σε τρία ακίνητα ευρισκόμενα στη Βουλγαρία.

Το νομικό πλαίσιο

Το διεθνές δίκαιο

3 Η σύμβαση μεταξύ της Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών και της Λαϊκής Δημοκρατίας της Βουλγαρίας για τη δικαστική συνδρομή σε υποθέσεις αστικού, οικογενειακού και ποινικού δικαίου, η οποία υπογράφηκε στη Μόσχα στις 19 Φεβρουαρίου 1975 (*Recueil des traités des Nations unies*, τόμος 1015, αριθ. 14855, σ. 41, στο εξής: ρωσοβουλγαρική σύμβαση),

κυρώθηκε στη Βουλγαρία με την απόφαση 784 της 15ης Απριλίου 1975 (DV αριθ. 33/1975) και δημοσιεύθηκε στις 10 Φεβρουαρίου 1976 (DV αριθ. 12/1976, διορθωτικό DV αριθ. 17/2014). Το άρθρο 25 της ως άνω σύμβασης προβλέπει τα εξής:

«1. Οι έννομες σχέσεις μεταξύ γονέων και τέκνων διέπονται από το δίκαιο του συμβαλλόμενου μέρους στο έδαφος του οποίου έχουν την κοινή κατοικία τους.

[…]

6. Για την έκδοση αποφάσεων που αφορούν τις αναφερόμενες στις παραγράφους 1, 2, 3, 4 και 5 έννομες σχέσεις αρμόδια είναι τα όργανα του συμβαλλόμενου μέρους του οποίου την ιθαγένεια έχει το τέκνο ή στο έδαφος του οποίου το τέκνο έχει την κατοικία ή διαμονή του.»

4 Το άρθρο 30, παράγραφος 2, της ρωσοβουλγαρικής σύμβασης ορίζει ότι ο τύπος δικαιοπραξίας που αφορά ακίνητο καθορίζεται από το δίκαιο του συμβαλλόμενου μέρους στο έδαφος του οποίου βρίσκεται το ακίνητο.

Το δίκαιο της Ένωσης

Ο κανονισμός Ρώμη Ι

5 Το άρθρο 4 του κανονισμού Ρώμη Ι, το οποίο φέρει τον τίτλο «Εφαρμοστέο δίκαιο ελλείψει επιλογής», ορίζει στην παράγραφο 1, στοιχείο γ', τα εξής:

«Ελλείψει επιλογής του εφαρμοστέου στη σύμβαση δικαίου σύμφωνα με το άρθρο 3 και με την επιφύλαξη των άρθρων 5 έως 8, το εφαρμοστέο δίκαιο στη σύμβαση καθορίζεται ως εξής:

[…]

γ) η σύμβαση που έχει ως αντικείμενο εμπράγματο δικαίωμα επί ακινήτου ή μίσθωση ακινήτου διέπεται από το δίκαιο της χώρας στην οποία ευρίσκεται το ακίνητο·

[…]».

Ο κανονισμός Βρυξέλλες Ια

6 Το άρθρο 1 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ανεξάρτητα από το είδος του δικαστηρίου. […]

2. Εξαιρούνται από την εφαρμογή του:

α) η κατάσταση ή η ικανότητα δικαίου φυσικών προσώπων […]

[…]».

7 Το άρθρο 24, σημείο 1, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια έχει ως εξής:

«Τα ακόλουθα δικαστήρια κράτους μέλους έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η κατοικία των διαδίκων:

1) σε υποθέσεις εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί ακινήτων και μισθώσεων ακινήτων, τα δικαστήρια του κράτους μέλους της τοποθεσίας του ακινήτου.

[…]»

Ο κανονισμός Βρυξέλλες ΙΙβ

8 Οι αιτιολογικές σκέψεις 10, 19, 20 και 91 του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙβ έχουν ως εξής:

«(10) Όσον αφορά τα περιουσιακά στοιχεία του παιδιού, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να εφαρμόζεται μόνο στα μέτρα προστασίας του παιδιού, δηλαδή, στον διορισμό και στα καθήκοντα προσώπου ή οργάνωσης που αναλαμβάνει τη διαχείριση της περιουσίας, την αντιπροσώπευση και τη φροντίδα του παιδιού, και στα μέτρα όσον αφορά τη διοίκηση και συντήρηση ή τη διάθεση της περιουσίας του παιδιού. Στο πλαίσιο αυτό και δίκην παραδείγματος, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να ισχύει σε περιπτώσεις στις οποίες το αντικείμενο της διαδικασίας είναι ο διορισμός προσώπου ή οργάνωσης για τη διαχείριση της περιουσίας του παιδιού. Τα σχετικά με την περιουσία μέτρα τα οποία δεν αφορούν την προστασία του παιδιού θα πρέπει να εξακολουθήσουν να διέπονται από τον κανονισμό [Βρυξέλλες Ια]. Ωστόσο, στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να είναι δυνατή η εφαρμογή των διατάξεων του εν λόγω κανονισμού περί αρμοδιότητας επί παρεμπιπτόντων ζητημάτων.

[…]

(19) Οι κανόνες αρμοδιότητας περί γονικής μέριμνας επιλέγονται υπό το πρίσμα του συμφέροντος του παιδιού και θα πρέπει να εφαρμόζονται κατά τρόπο που συνάδει προς αυτό. […]

(20) Για τη διασφάλιση του συμφέροντος του παιδιού, η αρμοδιότητα θα πρέπει κατά πρώτο λόγο να καθορίζεται βάσει του κριτηρίου της εγγύτητας. Επομένως, θα πρέπει να είναι αρμόδια τα δικαστήρια του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του παιδιού, εκτός από ορισμένες περιπτώσεις που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό, στις οποίες υπάρχει μεταβολή της διαμονής του παιδιού ή ύστερα από συμφωνία μεταξύ των δικαιούχων της γονικής μέριμνας.

[…]

(91) Υπενθυμίζεται ότι για τις συμφωνίες με ένα ή περισσότερα τρίτα κράτη που έχουν συναφθεί από κράτος μέλος πριν από την ημερομηνία προσχώρησής του στην Ένωση, εφαρμόζεται το άρθρο 351 [ΣΛΕΕ].»

9 Το άρθρο 1 του ως άνω κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Πεδίο εφαρμογής», προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται σε αστικές υποθέσεις [που αφορούν]:

α) το διαζύγιο, τον δικαστικό χωρισμό ή την ακύρωση του γάμου των συζύγων·

β) την ανάθεση, την άσκηση, την ανάθεση σε τρίτο, την ολική ή μερική αφαίρεση της γονικής μέριμνας.

2. Οι υποθέσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 1 στοιχείο β), μπορούν να περιλαμβάνουν ιδίως:

[…]

ε) τα μέτρα προστασίας του παιδιού που συνδέονται με τη διοίκηση, τη συντήρηση ή τη διάθεση της περιουσίας παιδιού.

[…]»

10 Το άρθρο 7 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Γενική δικαιοδοσία», ορίζει τα εξής:

«1. Τα δικαστήρια κράτους μέλους έχουν δικαιοδοσία επί θεμάτων που αφορούν τη γονική μέριμνα παιδιού το οποίο έχει συνήθη διαμονή σε αυτό το κράτος μέλος κατά τον χρόνο κατά τον οποίο επιλαμβάνεται το δικαστήριο.

2. Η παράγραφος 1 του παρόντος άρθρου δεν θίγει τα άρθρα 8 έως 10.»

11 Το άρθρο 10 του κανονισμού Βρυξέλλες IIβ, το οποίο φέρει τον τίτλο «Επιλογή δικαστηρίου», ορίζει στην παράγραφο 1 τα ακόλουθα:

«Τα δικαστήρια κράτους μέλους έχουν αρμοδιότητα [σε] θέματα γονικής μέριμνας εφόσον πληρούνται οι ακόλουθοι όροι:

α) το παιδί έχει στενή σχέση με αυτό το κράτος μέλος, λόγω, ιδίως, του ότι:
   i) ένας τουλάχιστον εκ των δικαιούχων της γονικής μέριμνας έχει τη συνήθη διαμονή του σε αυτό το κράτος μέλος
   ii) το παιδί είχε την προηγούμενη συνήθη διαμονή του σε αυτό το κράτος μέλος, ή
   iii) το παιδί έχει την ιθαγένεια αυτού του κράτους μέλους·

β) τα μέρη, καθώς και κάθε άλλος δικαιούχος γονικής μέριμνας:
   i) συμφώνησαν ελεύθερα επί της αρμοδιότητας του δικαστηρίου, το αργότερο κατά τον χρόνο που επελήφθη το δικαστήριο· ή
   ii) δέχθηκαν ρητά την αρμοδιότητα του δικαστηρίου κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, και το δικαστήριο έχει εξασφαλίσει ότι όλα τα μέρη έχουν ενημερωθεί για το δικαίωμά τους να μην αποδεχθούν την αρμοδιότητα του δικαστηρίου· και

γ) η άσκηση της αρμοδιότητας είναι προς το συμφέρον του παιδιού.»

12 Το κεφάλαιο VIII του κανονισμού αυτού, το οποίο περιλαμβάνει τα άρθρα 94 έως 99, ρυθμίζει τις σχέσεις του εν λόγω κανονισμού με άλλες νομικές πράξεις, μεταξύ αυτών και ορισμένες διμερείς συμβάσεις μεταξύ κρατών μελών και της Αγίας Έδρας.

Το βουλγαρικό δίκαιο

13 Κατά το άρθρο 18 του Zakon za zadalzheniata i dogovorite (νόμου περί ενοχικών σχέσεων και συμβάσεων), οι συμβάσεις μεταβίβασης της κυριότητας ή σύστασης άλλων εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί ακινήτων πρέπει να καταρτίζονται με συμβολαιογραφική πράξη.

14 Σύμφωνα με το άρθρο 130, παράγραφος 3, του Semeen kodeks (οικογενειακού κώδικα), οι πράξεις διάθεσης που έχουν ως αντικείμενο ακίνητα τα οποία ανήκουν σε παιδί μπορούν να διενεργηθούν μόνον κατόπιν αδείας του Rayonen sad (πρωτοβάθμιου περιφερειακού δικαστηρίου) στην περιφέρεια του οποίου το παιδί έχει την τρέχουσα διεύθυνσή του, υπό την προϋπόθεση ότι η πράξη διάθεσης δεν είναι αντίθετη προς το συμφέρον του παιδιού.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

15 Το 2023 το Sofiyski Rayonen sad (πρωτοβάθμιο περιφερειακό δικαστήριο Σόφιας, Βουλγαρία), ήτοι το αιτούν δικαστήριο, επιλήφθηκε αίτησης υποβληθείσας εξ ονόματος δύο ανήλικων παιδιών ρωσικής ιθαγένειας με συνήθη διαμονή στη Γερμανία, προκειμένου να τους χορηγηθεί η άδεια για την πώληση των μεριδίων που κατέχουν σε τρία ακίνητα ευρισκόμενα στη Βουλγαρία, τα οποία κληρονόμησαν κατόπιν του θανάτου του πατέρα τους.

16 Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 130, παράγραφος 3, του οικογενειακού κώδικα, για την πώληση ακινήτων τα οποία ανήκουν σε παιδί απαιτείται, λαμβανομένου υπόψη του συμφέροντος του παιδιού, να χορηγηθεί άδεια από το κατά τόπον αρμόδιο Rayonen sad (πρωτοβάθμιο περιφερειακό δικαστήριο), ώστε να δύναται εν συνεχεία να καταρτισθεί συμβολαιογραφική πράξη βάσει του άρθρου 18 του νόμου περί ενοχικών σχέσεων και συμβάσεων.

17 Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν τα βουλγαρικά δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης. Επισημαίνει, αφενός, ότι σε τέτοια περίπτωση το Varhoven kasatsionen sad (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, Βουλγαρία) θεμελιώνει τη διεθνή δικαιοδοσία των βουλγαρικών δικαστηρίων σε διατάξεις του εσωτερικού δικαίου, καθώς και στο άρθρο 30, παράγραφος 2, της ρωσοβουλγαρικής σύμβασης, ενώ από άλλο εθνικό δικαστήριο γίνεται παραπομπή και στο άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού Ρώμη Ι. Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά εντούτοις ότι η τελευταία αυτή διάταξη δεν ασκεί επιρροή, σε αντίθεση με το άρθρο 24, σημείο 1, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια.

18 Αφετέρου, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι περίπτωση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης θα μπορούσε επίσης να εμπίπτει, εφόσον δεν εισάγεται παρέκκλιση με διεθνή συμφωνία όπως η ρωσοβουλγαρική σύμβαση, στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙβ. Σε αυτή την περίπτωση και σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 1, του ως άνω κανονισμού, διεθνή δικαιοδοσία έχουν τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο το παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του, εν προκειμένω τα γερμανικά δικαστήρια.

19 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Sofiyski rayonen sad (πρωτοβάθμιο περιφερειακό δικαστήριο Σόφιας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο ε′, του κανονισμού [Βρυξέλλες IIβ] διαδικασίες εκούσιας δικαιοδοσίας για τη χορήγηση δικαστικής αδείας για πράξεις διαθέσεως, όπως είναι η πώληση, ακινήτων ή ποσοστών συγκυριότητας επί ακινήτων που ανήκουν σε παιδί;

2) Βάσει των διατάξεων ποιου κανονισμού προσδιορίζεται η διεθνής δικαιοδοσία εθνικού δικαστηρίου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε διαδικασίες εκούσιας δικαιοδοσίας που αφορούν τη χορήγηση δικαστικής αδείας για πράξεις διαθέσεως, όπως είναι η πώληση, ακινήτων ή ποσοστών συγκυριότητας επί ακινήτων που ανήκουν σε παιδί: βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού [Βρυξέλλες IIβ] –το δικαστήριο του τόπου στον οποίο το παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του– ή βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο γ′, του κανονισμού [Ρώμη I] ή του άρθρου 24, σημείο 1, του κανονισμού [Βρυξέλλες Ια] –το δικαστήριο του τόπου στον οποίο ευρίσκεται το ακίνητο;

3) Υπερισχύει, έναντι των διατάξεων του κανονισμού [Βρυξέλλες IIβ] για τη διεθνή δικαιοδοσία σε διαφορές γονικής μέριμνας, διμερής διεθνής σύμβαση μεταξύ κράτους μέλους (της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας) και τρίτης χώρας (της Σοβιετικής Ένωσης, νυν Ρωσικής Ομοσπονδίας), η οποία συνήφθη πριν από την προσχώρηση του κράτους μέλους στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όταν η εν λόγω διεθνής σύμβαση δεν μνημονεύεται στο κεφάλαιο VIII του κανονισμού [αυτού];»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου και του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος

20 Κατ’ αρχάς, επισημαίνεται ότι, καίτοι το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα μνημονεύει το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο γ′, του κανονισμού Ρώμη I, το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι ο μόνος λόγος για τον οποίο παραπέμπει στην ως άνω διάταξη είναι το ότι σε αυτήν έχει στηριχθεί βουλγαρικό δικαστήριο για να θεμελιώσει τη διεθνή δικαιοδοσία του, πλην όμως, το αιτούν δικαστήριο ουδεμία αμφιβολία έχει ως προς το ότι η εν λόγω διάταξη, η οποία στην πραγματικότητα αφορά το εφαρμοστέο δίκαιο και όχι τη διεθνή δικαιοδοσία, δεν είναι κρίσιμη για την επίλυση του προδικαστικού ερωτήματος, σε αντίθεση με το άρθρο 24, σημείο 1, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια.

21 Επισημαίνεται επίσης ότι, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής και όπως επιβεβαιώθηκε κατά την επ’ ακροατηρίου συζήτηση από τη δικηγόρο της μητέρας και των δύο παιδιών, το ένα από τα παιδιά αυτά ενηλικιώθηκε κατά τη διάρκεια της διαδικασίας.

22 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, με το πρώτο και το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, τα οποία πρέπει να εξετασθούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ’ ουσίαν, να διευκρινιστεί αν η δικαστική άδεια, η οποία ζητείται για λογαριασμό ανήλικου παιδιού έχοντος τη συνήθη διαμονή του σε κράτος μέλος, για την πώληση των μεριδίων που κατέχει το παιδί σε ακίνητα ευρισκόμενα σε άλλο κράτος μέλος, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού Βρυξέλλες IIβ ή σε εκείνο του κανονισμού Βρυξέλλες Ια.

23 Σύμφωνα με το άρθρο 1 του κανονισμού Βρυξέλλες IIβ, ο κανονισμός αυτός εφαρμόζεται σε αστικές υποθέσεις που αφορούν, μεταξύ άλλων, την άσκηση της γονικής μέριμνας. Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο ε′, του ως άνω κανονισμού, οι υποθέσεις αυτές μπορούν να περιλαμβάνουν ιδίως τα «μέτρα προστασίας του παιδιού που συνδέονται με τη διοίκηση, τη συντήρηση ή τη διάθεση της περιουσίας του».

24 Ο κανονισμός Βρυξέλλες Ια διέπει, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 1, αυτού, τις αστικές και εμπορικές υποθέσεις ανεξαρτήτως από το είδος του επιληφθέντος δικαστηρίου, με τη διευκρίνιση ότι, όπως προκύπτει, μεταξύ άλλων, από το άρθρο 24, σημείο 1, αυτού, οι αστικές και εμπορικές υποθέσεις περιλαμβάνουν τις «υποθέσεις εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί ακινήτων». Το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο α′, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια εξαιρεί από το πεδίο εφαρμογής του την «κατάσταση ή [την] ικανότητα δικαίου φυσικών προσώπων».

25 Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, δικαστική άδεια όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης αποτελεί μέτρο το οποίο θεσπίζεται λαμβανομένης υπόψη της κατάστασης και της ικανότητας δικαίου του ανήλικου παιδιού και αποσκοπεί στην προστασία του υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού. Από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η απαίτηση περί χορηγήσεως της άδειας αυτής αποτελεί άμεση συνέπεια της συγκεκριμένης κατάστασης και της συγκεκριμένης ικανότητας δικαίου, η δε εν λόγω άδεια συνιστά, ανεξαρτήτως του αντικειμένου της δικαιοπραξίας την οποία αφορά η άδεια, μέτρο προστασίας του παιδιού, που συνδέεται με τη διοίκηση, τη συντήρηση ή τη διάθεση της περιουσίας του παιδιού στο πλαίσιο της άσκησης της γονικής μέριμνας, κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο ε′, του κανονισμού Βρυξέλλες IIβ, και αφορά ευθέως την ικανότητα δικαίου του οικείου φυσικού προσώπου, κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο α′, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια (πρβλ. αποφάσεις της 3ης Οκτωβρίου 2013, Schneider, C-386/12, EU:C:2013:633, σκέψη 26, και της 6ης Οκτωβρίου 2015, Matoušková, C-404/14, EU:C:2015:653, σκέψεις 28 έως 31).

26 Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων αυτών και της βούλησης του νομοθέτη της Ένωσης, όπως αυτή εκφράζεται στην αιτιολογική σκέψη 10 του κανονισμού Βρυξέλλες IIβ, δικαστική άδεια όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού, αποκλειομένης της εφαρμογής του κανονισμού Βρυξέλλες Ια.

27 Υπό τις συνθήκες αυτές, σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες IIβ, διεθνή δικαιοδοσία για τη χορήγηση τέτοιας άδειας έχουν, κατ' αρχήν, τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο το παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του κατά τον χρόνο κατά τον οποίο επιλαμβάνεται το δικαστήριο.

28 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο πρώτο και στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ο κανονισμός Βρυξέλλες IIβ έχει την έννοια ότι η δικαστική άδεια, η οποία ζητείται για λογαριασμό ανήλικου παιδιού που έχει τη συνήθη διαμονή του σε κράτος μέλος, για την πώληση των μεριδίων που κατέχει το παιδί σε ακίνητα ευρισκόμενα σε άλλο κράτος μέλος εμπίπτει στις υποθέσεις γονικής μέριμνας του άρθρου 1, παράγραφος 1, στοιχείο β′, του ως άνω κανονισμού, καθότι η άδεια αυτή αφορά τα μέτρα προστασίας που προβλέπονται στην παράγραφο 2, στοιχείο ε′, του ίδιου άρθρου, όπερ συνεπάγεται ότι, βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού, διεθνή δικαιοδοσία για την έκδοση τέτοιας άδειας έχουν, κατ' αρχήν, τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο το παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του κατά τον χρόνο κατά τον οποίο επιλαμβάνεται το δικαστήριο.

Επί του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος

29 Με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν διμερής σύμβαση συναφθείσα μεταξύ κράτους μέλους και τρίτου κράτους πριν από την προσχώρηση του εν λόγω κράτους μέλους στην Ένωση μπορεί να παρεκκλίνει από τις διατάξεις του κανονισμού Βρυξέλλες IIβ, μολονότι δεν μνημονεύεται στο κεφάλαιο VIII του κανονισμού αυτού.

Επί του παραδεκτού

30 Με τις γραπτές παρατηρήσεις της, η Ισπανική Κυβέρνηση διερωτάται ως προς το παραδεκτό του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος, καθότι το ερώτημα αυτό δεν συνδέεται με το αντικείμενο της υπόθεσης της κύριας δίκης, το δε αιτούν δικαστήριο δεν απέδειξε την ύπαρξη σχέσης μεταξύ της ρωσοβουλγαρικής σύμβασης και οποιασδήποτε διατάξεως του δικαίου της Ένωσης.

31 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι εναπόκειται αποκλειστικώς στα εθνικά δικαστήρια, τα οποία έχουν επιληφθεί της διαφοράς και φέρουν την ευθύνη της εκδοθησόμενης δικαστικής αποφάσεως, να αξιολογήσουν, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες κάθε υπόθεσης, τόσο την αναγκαιότητα της προδικαστικής αποφάσεως για την έκδοση της δικής τους αποφάσεως όσο και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλουν στο Δικαστήριο. Επομένως, συντρέχει τεκμήριο λυσιτέλειας για τα προδικαστικά ερωτήματα που αφορούν το δίκαιο της Ένωσης. Το Δικαστήριο μπορεί να αρνηθεί να αποφανθεί επί προδικαστικού ερωτήματος που έχει υποβληθεί από εθνικό δικαστήριο μόνον όταν είναι πρόδηλο ότι η ζητούμενη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ουδεμία σχέση έχει με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή, ακόμη, όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί [απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 2021, IS (Μη σύννομο της διατάξεως περί παραπομπής), C-564/19, EU:C:2021:949, σκέψεις 60 και 61 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

32 Κατά πάγια νομολογία, την οποία απηχεί το άρθρο 94, στοιχεία α′ και β′, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, η ανάγκη να δοθεί χρήσιμη για το εθνικό δικαστήριο ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης επιτάσσει να ορίζει το εν λόγω δικαστήριο το πραγματικό και νομικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται τα προδικαστικά ερωτήματα που υποβάλλει ή, τουλάχιστον, να εξηγεί τις πραγματικές περιστάσεις στις οποίες στηρίζονται τα ερωτήματα αυτά. Περαιτέρω, όπως ορίζει το άρθρο 94, στοιχείο γ′, του Κανονισμού Διαδικασίας, είναι απολύτως αναγκαίο η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως να εκθέτει τους λόγους που οδήγησαν το αιτούν δικαστήριο να υποβάλει ερωτήματα ως προς την ερμηνεία ή το κύρος συγκεκριμένων διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, καθώς και τη σχέση την οποία το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι υφίσταται μεταξύ των διατάξεων αυτών και της εφαρμοστέας στην κύρια δίκη εθνικής νομοθεσίας (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, σκέψη 59 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

33 Εν προκειμένω, όπως επισήμανε, κατ’ ουσίαν, η Ισπανική Κυβέρνηση με τις γραπτές παρατηρήσεις της, το αιτούν δικαστήριο δεν μνημονεύει ρητώς, στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα, τη διάταξη της ρωσοβουλγαρικής σύμβασης η οποία θα μπορούσε να προσκρούει στον κανόνα διεθνούς δικαιοδοσίας του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες IIβ, ήτοι τον μόνο κανόνα στον οποίο παραπέμπει το αιτούν δικαστήριο για το ενδεχόμενο της εφαρμογής του κανονισμού αυτού.

34 Ωστόσο, στο σκεπτικό της αποφάσεως περί παραπομπής το αιτούν δικαστήριο παραθέτει, κατά την παρουσίαση του νομικού πλαισίου της υπό κρίση υπόθεσης, τα άρθρα 25 και 30 της ως άνω σύμβασης. Αφενός, εκθέτει ότι από την εθνική νομολογία προκύπτει ότι, δυνάμει διατάξεων του εσωτερικού δικαίου καθώς και του άρθρου 30, παράγραφος 2, της εν λόγω σύμβασης, τα βουλγαρικά δικαστήρια κηρύσσουν εαυτά ως έχοντα διεθνή δικαιοδοσία, ως δικαστήριο του κράτους στο έδαφος του οποίου ευρίσκεται το ακίνητο, για τη χορήγηση της άδειας που προβλέπεται στο άρθρο 130, παράγραφος 3, του οικογενειακού κώδικα.

35 Αφετέρου, από το άρθρο 25, παράγραφος 6, της ρωσοβουλγαρικής σύμβασης προκύπτει ότι, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι στην υπόθεση της κύριας δίκης το ανήλικο παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του σε κράτος που δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος της ρωσοβουλγαρικής σύμβασης, ήτοι στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, τα δικαστικά όργανα του συμβαλλόμενου μέρους του οποίου την ιθαγένεια έχει το παιδί, εν προκειμένω τα ρωσικά δικαστικά όργανα, θα μπορούσαν επίσης, όπως επισήμανε η Επιτροπή με τις γραπτές παρατηρήσεις της, να έχουν διεθνή δικαιοδοσία, δυνάμει της εν λόγω διατάξεως της σύμβασης, για τη χορήγηση της ζητηθείσας άδειας.

36 Ο κανόνας διεθνούς δικαιοδοσίας του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες IIβ προβλέπει, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 27 της παρούσας αποφάσεως, την κατ' αρχήν διεθνή δικαιοδοσία των δικαστηρίων του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου το παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του, εν προκειμένω, των γερμανικών δικαστηρίων.

37 Δεδομένου ότι η διάταξη αυτή προβλέπει διεθνή δικαιοδοσία διαφορετική από εκείνη που θα μπορούσε να απορρέει από το άρθρο 25, παράγραφος 6, της ρωσοβουλγαρικής σύμβασης, καθώς και από εκείνη που απορρέει, κατά την εθνική νομολογία που παρατίθεται στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, από το άρθρο 30, παράγραφος 2, της σύμβασης αυτής, από το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το σκεπτικό του και το νομικό πλαίσιο που εκθέτει το αιτούν δικαστήριο προκύπτει με επαρκή σαφήνεια ότι το ερώτημα αυτό συνδέεται με το αντικείμενο της υπόθεσης στη διαφορά της κύριας δίκης λόγω της ύπαρξης διαφορετικών κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας στο δίκαιο της Ένωσης, αφενός, και στην εν λόγω σύμβαση, αφετέρου, και ότι το ζήτημα που εγείρεται με αυτό δεν είναι αμιγώς υποθετικό.

38 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το τρίτο προδικαστικό ερώτημα είναι παραδεκτό.

Επί της ουσίας

39 Κατά πάγια νομολογία, στο πλαίσιο της διαδικασίας συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου την οποία θεσπίζει το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, στο Δικαστήριο απόκειται να δώσει στον εθνικό δικαστή χρήσιμη απάντηση που να του παρέχει τη δυνατότητα επίλυσης της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί. Υπό το πρίσμα αυτό, το Δικαστήριο έχει τη δυνατότητα να αναδιατυπώσει, εφόσον είναι αναγκαίο, τα προδικαστικά ερωτήματα που του υποβάλλονται. Επιπλέον, το Δικαστήριο ενδέχεται να χρειαστεί να λάβει υπόψη τους κανόνες του δικαίου της Ένωσης στους οποίους δεν αναφέρθηκε ο εθνικός δικαστής με το ερώτημά του (απόφαση της 15ης Ιουλίου 2021, Ministrstvo za obrambo, C-742/19, EU:C:2021:597, σκέψη 31).

40 Πράγματι, το γεγονός ότι, από τυπικής απόψεως, ένα εθνικό δικαστήριο διατύπωσε προδικαστικό ερώτημα παραπέμποντας σε ορισμένες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης δεν εμποδίζει το Δικαστήριο να του παράσχει όλα τα ερμηνευτικά στοιχεία που μπορούν να είναι χρήσιμα για να αποφανθεί επί της υποθέσεως της οποίας έχει επιληφθεί, ανεξαρτήτως του αν στα υποβληθέντα

ερωτήματα γίνεται μνεία των στοιχείων αυτών. Συναφώς, αποτελεί έργο του Δικαστηρίου να συναγάγει, από το σύνολο των στοιχείων που παρέχει το εθνικό δικαστήριο και, ιδίως, από το σκεπτικό της αποφάσεως περί παραπομπής, εκείνα τα στοιχεία του δικαίου της Ένωσης που χρήζουν ερμηνείας, λαμβανομένου υπόψη του αντικειμένου της διαφοράς [απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 2022, Ministre de la Transition écologique και Premier ministre (Ευθύνη του Δημοσίου για την ατμοσφαιρική ρύπανση), C-61/21, EU:C:2022:1015, σκέψη 34 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

41 Υπογραμμίζεται ότι το αιτούν δικαστήριο, κατ' ουσίαν, αιτιολόγησε το τρίτο προδικαστικό ερώτημα επισημαίνοντας ότι, μολονότι το κεφάλαιο VIII του κανονισμού Βρυξέλλες IIβ ρυθμίζει, σύμφωνα με τον τίτλο του, τις σχέσεις του εν λόγω κανονισμού «με άλλες νομικές πράξεις», εντούτοις οι νομικές πράξεις που μνημονεύονται στο κεφάλαιο αυτό δεν αφορούν διμερείς συμβάσεις συναφθείσες μεταξύ κράτους μέλους και τρίτης χώρας, όπως η ρωσοβουλγαρική σύμβαση, με εξαίρεση τις διμερείς συνθήκες που έχουν συνάψει ορισμένα κράτη μέλη με την Αγία Έδρα, οι οποίες δεν ασκούν επιρροή εν προκειμένω.

42 Τούτου λεχθέντος, από την αιτιολογική σκέψη 91 του κανονισμού Βρυξέλλες IIβ προκύπτει ότι για τις συμφωνίες με ένα ή περισσότερα τρίτα κράτη που έχουν συναφθεί από κράτος μέλος πριν από την ημερομηνία προσχώρησής του στην Ένωση, εφαρμόζεται το άρθρο 351 ΣΛΕΕ.

43 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 351 ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι διέπει τη σχέση μεταξύ του κανονισμού Βρυξέλλες IIβ και διμερούς σύμβασης την οποία έχει συνάψει κράτος μέλος με τρίτη χώρα πριν από την προσχώρηση του εν λόγω κράτους μέλους στην Ένωση, όταν μια τέτοια σύμβαση δεν μνημονεύεται στο κεφάλαιο VIII του κανονισμού και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, υπό ποιες περιστάσεις η σύμβαση αυτή μπορεί να παρεκκλίνει από τον εν λόγω κανονισμό.

44 Το άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ ορίζει ότι τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από συμβάσεις που συνήφθησαν πριν από την 1η Ιανουαρίου 1958 ή, για τα κράτη που προσχωρούν, πριν από την ημερομηνία της προσχώρησής τους, μεταξύ ενός ή περισσοτέρων κρατών μελών αφενός, και ενός ή περισσοτέρων τρίτων χωρών, αφετέρου, δεν θίγονται από τις Συνθήκες. Το δεύτερο εδάφιο του ίδιου άρθρου διευκρινίζει ότι, κατά το μέτρο που οι συμβάσεις αυτές δεν συμβιβάζονται με τις Συνθήκες, το ενδιαφερόμενο ή τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη προσφεύγουν σε όλα τα πρόσφορα μέσα, για να άρουν τα διαπιστωθέντα ασυμβίβαστα. Εν ανάγκη, τα κράτη μέλη παρέχουν προς τον σκοπό αυτόν αμοιβαία συνδρομή και υιοθετούν, κατά περίπτωση, κοινή στάση.

45 Από τη σχετική με το άρθρο 351 ΣΛΕΕ νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι σκοπός της διατάξεως αυτής είναι η παροχή στα κράτη μέλη της δυνατότητας σεβασμού των δικαιωμάτων που τα τρίτα κράτη έλκουν, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, από συμβάσεις προγενέστερες της προσχώρησης των εν λόγω κρατών μελών στην Ένωση και τήρησης των αντίστοιχων υποχρεώσεών τους [πρβλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 9ης Φεβρουαρίου 2012, Luksan, C-277/10, EU:C:2012:65, σκέψη 61, της 13ης Ιανουαρίου 2022, MIUR και Ufficio Scolastico Regionale per la Campania, C-282/19, EU:C:2022:3, σκέψη 55, καθώς και της 14ης Μαρτίου 2024, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου (Απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου), C-516/22, EU:C:2024:231, σκέψη 60].

46 Εξάλλου, το άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ αποτελεί κανόνα που, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής του, μπορεί να επιτρέπει παρεκκλίσεις από την εφαρμογή οποιασδήποτε διατάξεως του δικαίου της Ένωσης, τόσο πρωτογενούς όσο και παραγώγου δικαίου [πρβλ. απόφαση της 28ης Οκτωβρίου 2022, Generalstaatsanwaltschaft München (Εκδοση και αρχή ne bis in idem), C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, σκέψεις 119 και 121 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

47 Το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει πάντως ότι η δυνατότητα μη εφαρμογής ενός κανόνα του δικαίου της Ένωσης λόγω διεθνούς σύμβασης, δυνάμει του άρθρου 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, εξαρτάται από τη διττή προϋπόθεση ότι πρέπει να πρόκειται για σύμβαση συναφθείσα πριν από την έναρξη ισχύος των Συνθηκών της Ένωσης στο οικείο κράτος μέλος και ότι η ενδιαφερόμενη τρίτη χώρα έλκει εξ αυτής δικαιώματα των οποίων την τήρηση εκ μέρους του οικείου κράτους μέλους μπορεί να απαιτήσει [απόφαση της 14ης Μαρτίου 2024, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου (Απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου), C-516/22, EU:C:2024:231, σκέψη 64 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

48 Το Δικαστήριο έχει επίσης επισημάνει ότι εναπόκειται στα δικαστήρια των κρατών μελών να εξετάσουν εάν ενδεχόμενο ασυμβίβαστο μεταξύ του δικαίου της Ένωσης και διεθνούς σύμβασης προβλεπόμενης στο άρθρο 351 ΣΛΕΕ μπορεί να εξαλειφθεί μέσω σύμφωνης προς το δίκαιο της Ένωσης ερμηνείας της σύμβασης αυτής, κατά το μέτρο του δυνατού και τηρουμένου του διεθνούς δικαίου. Εάν δεν μπορούν να προβούν σε σύμφωνη με το δίκαιο της Ένωσης ερμηνεία της σύμβασης, τα κράτη μέλη οφείλουν, βάσει του άρθρου 351, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, να λάβουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να άρουν το ασυμβίβαστο της σύμβασης αυτής προς το δίκαιο της Ένωσης, ενδεχομένως προβαίνοντας σε καταγγελία της σύμβασης. Εντούτοις, εν αναμονή της άρσης αυτής, το άρθρο 351, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, τους επιτρέπει να εξακολουθήσουν να εφαρμόζουν την εν λόγω σύμβαση (απόφαση της 22ας Οκτωβρίου 2020, Ferrari, C-720/18 και C-721/18, EU:C:2020:854, σκέψεις 68 έως 69 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

49 Από τις σκέψεις 44 έως 48 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι, όταν σύμβαση συναφθείσα μεταξύ κράτους μέλους και ενός ή περισσοτέρων τρίτων κρατών πριν από την ημερομηνία προσχώρησης του εν λόγω κράτους μέλους στην Ένωση δεν μνημονεύεται σε πράξη του δικαίου της Ένωσης, το άρθρο 351 ΣΛΕΕ, ως γενική διάταξη του πρωτογενούς δικαίου, διέπει, όπως υπενθυμίζει, όσον αφορά τον κανονισμό Βρυξέλλες IIβ, η αιτιολογική σκέψη 91 του κανονισμού αυτού, τη σχέση μεταξύ της συγκεκριμένης πράξης και της συγκεκριμένης σύμβασης. Υπό την επιφύλαξη ότι τρίτη χώρα που είναι συμβαλλόμενο μέρος σε μια τέτοια σύμβαση έλκει από αυτήν δικαιώματα των οποίων την τήρηση εκ μέρους του οικείου κράτους μέλους μπορεί να απαιτήσει, το άρθρο 351 ΣΛΕΕ επιτρέπει σε αυτό το κράτος μέλος να εφαρμόζει τους κανόνες της εν λόγω σύμβασης ακόμη και αν οι κανόνες αυτοί, ελλείψει δυνατότητας ερμηνείας τους συνάδουσας προς το δίκαιο της Ένωσης, είναι ασυμβίβαστοι προς το δίκαιο αυτό. Σε περίπτωση ασυμβιβάστου, το εν λόγω κράτος μέλος μπορεί να συνεχίσει να εφαρμόζει τους κανόνες της ως άνω σύμβασης έως ότου τεθούν σε ισχύ τα αναγκαία μέτρα για την άρση του ασυμβιβάστου αυτού.

50 Εν προκειμένω, κατά πρώτον, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να ελέγξει αν η ρωσοβουλγαρική σύμβαση που συνήφθη από τη Δημοκρατία της Βουλγαρίας πριν από την προσχώρησή της στην Ένωση περιλαμβάνει κανόνες την τήρηση των οποίων εκ μέρους του εν λόγω κράτους μέλους μπορεί να απαιτήσει η Ρωσική Ομοσπονδία.

51 Σε μια τέτοια περίπτωση, εναπόκειται, κατά δεύτερον, στο αιτούν δικαστήριο να ελέγξει αν η ρωσοβουλγαρική σύμβαση είναι ασυμβίβαστη προς τον κανονισμό Βρυξέλλες IIβ, καθότι οι δύο αυτές νομικές πράξεις δεν προβλέπουν διεθνή δικαιοδοσία του ίδιου δικαστηρίου υπό τις περιστάσεις της διαφοράς της κύριας δίκης.

52 Στο πλαίσιο του ελέγχου αυτού, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη όχι μόνον το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες IIβ, αλλά και το άρθρο 7, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού, κατά το οποίο η παράγραφος 1 του άρθρου αυτού «δεν θίγει τα άρθρα 8 έως 10» του κανονισμού, διατύπωση η οποία απηχεί, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 20 του εν λόγω κανονισμού, τη βούληση του νομοθέτη της Ένωσης να προβλέψει, σε ορισμένες περιπτώσεις, τη διεθνή δικαιοδοσία δικαστηρίων διαφορετικών από τα –ορισθέντα βάσει του κριτηρίου της εγγύτητας– δικαστήρια του τόπου της συνήθους διαμονής του παιδιού.

53 Συναφώς, το άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες IIβ ορίζει ότι τα δικαστήρια κράτους μέλους έχουν διεθνή δικαιοδοσία σε θέματα γονικής μέριμνας εφόσον πληρούνται τρεις όροι.

54 Κατά το στοιχείο α′ της διατάξεως αυτής, το παιδί πρέπει να έχει στενή σχέση με αυτό το κράτος μέλος, με τη διευκρίνιση ότι, λόγω του όρου «ιδίως», η απαρίθμηση των τριών περιπτώσεων στο στοιχείο α′ δεν έχει περιοριστικό χαρακτήρα, επομένως, η ύπαρξη στενής σχέσης μπορεί επίσης να διαπιστωθεί βάσει άλλου στοιχείου το οποίο είναι κρίσιμο στο πλαίσιο της διαδικασίας για την οποία επιδιώκεται η παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας κατά το άρθρο 10 του κανονισμού Βρυξέλλες IIβ και το οποίο δημιουργεί συγκεκριμένη και σημαντική σχέση μεταξύ του εν λόγω κράτους μέλους και των προσωπικών συμφερόντων του συγκεκριμένου παιδιού.

55 Η εν λόγω διάταξη προβλέπει ότι τα μέρη ή κάθε άλλος δικαιούχος γονικής μέριμνας πρέπει, σύμφωνα με το στοιχείο β′, σημείο i), αυτής, να συμφώνησαν ελεύθερα επί της διεθνούς δικαιοδοσίας του δικαστηρίου, το αργότερο κατά τον χρόνο που επελήφθη το δικαστήριο, ή, σύμφωνα με το στοιχείο β′, σημείο ii) αυτής, να δέχθηκαν ρητώς τη διεθνή δικαιοδοσία του δικαστηρίου κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, το δε δικαστήριο να έχει εξασφαλίσει στην τελευταία αυτή περίπτωση ότι όλα τα μέρη έχουν ενημερωθεί για το δικαίωμά τους να μην αποδεχθούν τη διεθνή δικαιοδοσία του.

56 Το δε στοιχείο γ′ της ίδιας διατάξεως ορίζει ότι η αρμοδιότητα του οικείου δικαστηρίου πρέπει να ασκείται προς το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού. Το σημείο αυτό αντανακλά την αιτιολογική σκέψη 19 του κανονισμού Βρυξέλλες IIβ, σύμφωνα με την οποία μεταξύ άλλων, οι κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας σε θέματα γονικής μέριμνας επιλέγονται υπό το πρίσμα του υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού. Κατά συνέπεια, η διεθνής δικαιοδοσία στις υποθέσεις γονικής μέριμνας πρέπει να προσδιορίζεται, κατά πρώτο λόγο, σε συνάρτηση με το υπέρτερο αυτό συμφέρον. Τούτο μπορεί να διασφαλιστεί μόνον εφόσον εξετάζεται, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, αν η επιδιωκόμενη παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας βάσει του άρθρου 10, παράγραφος 1, του ως άνω κανονισμού εξυπηρετεί το εν λόγω συμφέρον (πρβλ. απόφαση της 1ης Οκτωβρίου 2014, E., C-436/13, EU:C:2014:2246, σκέψεις 45 και 47).

57 Ως εκ τούτου, το αιτούν δικαστήριο θα μπορούσε να κρίνει ότι το ίδιο έχει διεθνή δικαιοδοσία δυνάμει του κανονισμού Βρυξέλλες IIβ, υπό την προϋπόθεση ότι διασφαλίζει, πρώτον, ότι υφίσταται, στο πλαίσιο της κινηθείσας ενώπιόν του διαδικασίας, συγκεκριμένη και σημαντική σχέση μεταξύ της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας και των προσωπικών συμφερόντων του οικείου παιδιού, όπως θα μπορούσε να συμβαίνει στην περίπτωση που το παιδί κατέχει μερίδια σε ακίνητα ευρισκόμενα στο έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους, δεύτερον, ότι, λαμβανομένης

υπόψη της απουσίας εναγομένου σε διαδικασία εκούσιας δικαιοδοσίας όπως αυτή της κύριας δίκης, η μητέρα του ανήλικου παιδιού, ως μοναδικός δικαιούχος της γονικής μέριμνας, αποδέχεται ρητώς, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, τη διεθνή δικαιοδοσία του εν λόγω δικαστηρίου αφού ενημερωθεί για το δικαίωμά της να μην την αποδεχθεί και, τρίτον, ότι η εν λόγω διεθνής δικαιοδοσία ασκείται προς το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού.

58 Αν το αιτούν δικαστήριο διαπιστώσει ότι, στην υπόθεση της κύριας δίκης, η ρωσοβουλγαρική σύμβαση είναι ασυμβίβαστη με τον κανονισμό Βρυξέλλες IIβ, καθότι απονέμει διεθνή δικαιοδοσία σε δικαστήρια διαφορετικά από τα οριζόμενα στα άρθρα 7 έως 10 του κανονισμού αυτού, θα πρέπει να διερευνήσει, κατά τρίτον, σύμφωνα με την υπομνησθείσα στη σκέψη 48 της παρούσας αποφάσεως νομολογία, αν το ασυμβίβαστο αυτό μπορεί να αποτραπεί μέσω ερμηνείας της σύμβασης συνάδουσας προς τον εν λόγω κανονισμό. Εφόσον δεν συντρέχει τέτοια περίπτωση και αν το ίδιο δεν έχει την εξουσία να άρει το ασυμβίβαστο αυτό, το αιτούν δικαστήριο θα μπορεί, κατά τέταρτον, να εφαρμόσει τους κανόνες της εν λόγω σύμβασης και να αφήσει ανεφάρμοστους τους κανόνες του κανονισμού Βρυξέλλες IIβ.

59 Εντούτοις, υπογραμμίζεται ότι, καίτοι τα δικαστήρια των κρατών μελών οφείλουν βεβαίως να εξακριβώνουν αν το ενδεχόμενο ασυμβίβαστο μεταξύ του δικαίου της Ένωσης και προγενέστερης διμερούς σύμβασης, όπως η ρωσοβουλγαρική σύμβαση, μπορεί να αποτραπεί μέσω ερμηνείας της σύμβασης αυτής, κατά το μέτρο του δυνατού και τηρουμένου του διεθνούς δικαίου, συνάδουσας προς το δίκαιο της Ένωσης, δεν οφείλουν εντούτοις να εξακριβώνουν αν ενδεχόμενο ασυμβίβαστο μεταξύ του δικαίου της Ένωσης και μιας τέτοιας σύμβασης μπορεί να εξαλειφθεί μέσω της ερμηνείας ή της εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης κατά τρόπο συνάδοντα προς την εν λόγω σύμβαση.

60 Επομένως, το αιτούν δικαστήριο δεν μπορεί, αντί να εφαρμόσει τον κανόνα γενικής δικαιοδοσίας του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες IIβ, να κάνει χρήση της προμνησθείσας στη σκέψη 57 της παρούσας αποφάσεως δυνατότητας να κρίνει ότι το ίδιο έχει διεθνή δικαιοδοσία δυνάμει του άρθρου 10, παράγραφος 1, στοιχείο α′, στοιχείο β′, σημείο ii, και στοιχείο γ′, του κανονισμού αυτού, με σκοπό να συμβιβάσει το δίκαιο της Ένωσης με τη ρωσοβουλγαρική σύμβαση και να διαπιστώσει, με τον τρόπο αυτόν, ότι υπό τις περιστάσεις της διαφοράς της κύριας δίκης η εν λόγω σύμβαση συνάδει προς το δίκαιο της Ένωσης, καθότι τόσο η μεν όσο και το δε προβλέπουν διεθνή δικαιοδοσία του ίδιου δικαστηρίου στο πλαίσιο της συγκεκριμένης διαφοράς.

61 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 351 ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι διέπει τη σχέση με τον κανονισμό Βρυξέλλες IIβ σύμβασης συναφθείσας μεταξύ κράτους μέλους και ενός ή περισσοτέρων τρίτων κρατών πριν από την ημερομηνία προσχώρησης του εν λόγω κράτους μέλους στην Ένωση, εφόσον η σύμβαση αυτή, μολονότι δεν μνημονεύεται στο κεφάλαιο VIII του κανονισμού, απονέμει δικαιώματα των οποίων την τήρηση εκ μέρους του οικείου κράτους μέλους μπορεί να απαιτήσει τρίτο κράτος συμβαλλόμενο μέρος στην εν λόγω σύμβαση. Σε περίπτωση ασυμβιβάστου μεταξύ μιας τέτοιας σύμβασης και του κανονισμού Βρυξέλλες IIβ, μη δυναμένου να αποτραπεί από δικαστήριο του εν λόγω κράτους μέλους στο πλαίσιο διαδικασίας που εκκρεμεί ενώπιόν του και εμπίπτει σε τομέα διεπόμενο τόσο από τη συγκεκριμένη σύμβαση όσο και από τον κανονισμό, το δικαστήριο αυτό μπορεί να εφαρμόσει τους κανόνες της εν λόγω σύμβασης αντί των κανόνων που θεσπίζει ο κανονισμός, για όσο χρόνο τα αναγκαία για την άρση του ασυμβιβάστου αυτού μέτρα δεν έχουν τεθεί σε ισχύ, με τη διευκρίνιση ότι το οικείο κράτος μέλος οφείλει να προσφύγει σε όλα τα πρόσφορα μέσα για τη λήψη και την εφαρμογή τέτοιων μέτρων.

Επί των δικαστικών εξόδων

62 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2019/1111 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 2019, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας, και για τη διεθνή απαγωγή παιδιών,

έχει την έννοια ότι:

η δικαστική άδεια, η οποία ζητείται για λογαριασμό ανήλικου παιδιού που έχει τη συνήθη διαμονή του σε κράτος μέλος, για την πώληση των μεριδίων που κατέχει το παιδί σε ακίνητα ευρισκόμενα σε άλλο κράτος μέλος εμπίπτει στις υποθέσεις γονικής μέριμνας του άρθρου 1, παράγραφος 1, στοιχείο β′, του ως άνω κανονισμού, καθότι η άδεια αυτή αφορά τα μέτρα προστασίας που προβλέπονται στην παράγραφο 2, στοιχείο ε′, του ίδιου άρθρου, όπερ συνεπάγεται ότι, βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού, διεθνή δικαιοδοσία για την έκδοση τέτοιας άδειας έχουν, κατ' αρχήν, τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο το παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του κατά τον χρόνο κατά τον οποίο επιλαμβάνεται το δικαστήριο.

2) Το άρθρο 351 ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι διέπει τη σχέση με τον κανονισμό 2019/1111 σύμβασης συναφθείσας μεταξύ κράτους μέλους και ενός ή περισσοτέρων τρίτων κρατών πριν από την ημερομηνία προσχώρησης του εν λόγω κράτους μέλους στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εφόσον η σύμβαση αυτή, μολονότι δεν μνημονεύεται στο κεφάλαιο VIII του κανονισμού, απονέμει δικαιώματα των οποίων την τήρηση εκ μέρους του οικείου κράτους μέλους μπορεί να απαιτήσει τρίτο κράτος συμβαλλόμενο μέρος στην εν λόγω σύμβαση. Σε περίπτωση ασυμβιβάστου μεταξύ μιας τέτοιας σύμβασης και του κανονισμού 2019/1111, μη δυναμένου να αποτραπεί από δικαστήριο του εν λόγω κράτους μέλους στο πλαίσιο διαδικασίας που εκκρεμεί ενώπιόν του και εμπίπτει σε τομέα διεπόμενο τόσο από τη συγκεκριμένη σύμβαση όσο και από τον κανονισμό, το δικαστήριο αυτό μπορεί να εφαρμόσει τους κανόνες της εν λόγω σύμβασης αντί των κανόνων που θεσπίζει ο κανονισμός, για όσο χρόνο τα αναγκαία για την άρση του ασυμβιβάστου αυτού μέτρα δεν έχουν τεθεί σε ισχύ, με τη διευκρίνιση ότι το οικείο κράτος μέλος οφείλει να προσφύγει σε όλα τα πρόσφορα μέσα για τη λήψη και την εφαρμογή τέτοιων μέτρων.

(υπογραφές)